

**Міністерство освіти і науки України
Одеська національна академія харчових технологій**

СТАСЮКОВА КАТЕРИНА ВІКТОРІВНА

УДК: 005.332.4 – 026.453:637.5

**НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ М'ЯСНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Одеса - 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Одеській національній академії харчових технологій Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник -

кандидат економічних наук, доцент
ІВАНЧЕНКОВА Лариса Володимирівна,
Одеська національна академія харчових технологій,
доцент кафедри обліку і аудиту.

Офіційні опоненти:

- доктор економічних наук, доцент
ОРЕЛ Володимир Миколайович,
Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка,
професор кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту;

- кандидат економічних наук, доцент
ДОВГАЛЬ Олена Валеріївна,
Миколаївський національний аграрний університет,
викладач кафедри економічної теорії і суспільних наук.

Захист відбудеться **29 жовтня 2019 р. о 14⁰⁰ годині** на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.088.05 в Одеській національній академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, аудиторія А-234.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Одеської національної академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, читальний зал.

Автореферат розісланий **27 вересня 2019 р.**

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Крупіца І.В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. М'ясна промисловість є однією з самих важливих в економічному розвитку України. Саме від цієї промисловості та сталості її функціонування залежить піднесення економіки та безпека країни в цілому, зростання внутрішнього та зовнішнього ринків, а також ступінь життя населення. Побудова соціально-направленої економіки потребує рішення такого пріоритетного завдання як ріст бази для кращого функціонування м'ясної промисловості в Україні, для звичайної життєдіяльності мешканців країни, для збереження їх здоров'я, виготовлення товарів, призначених на експорт. Таким чином, піднесення м'ясної промисловості має бути одним з головних напрямків економічної політики України. Необхідно направити саме цю промисловість на одержання щонайліпшого результату діяльності всього агропромислового комплексу, що дасть можливість істотно підвищити його ефективність, а також стане надійною основою надходжень до державного бюджету і в тому числі валютних.

Економічна криза в Україні охопила усі галузі народного господарства, у тому числі і харчову. Особливість кризи в тому, що вона здійснюється в умовах глобалізації, низької конкурентоздатності українських підприємств м'ясної промисловості. Сьогодні важливо отримувати прибуток не тільки за кількість виробленої продукції. Продукція повинна бути ще й екологічно чистою, енергетично економною, безпечною для здоров'я.

Над проблемою конкурентоспроможності працювали та працюють такі зарубіжні вчені як: Г.Л. Азоєв, І. Ансофф, Ф. Котлер, Г. Минцберг, М. Портер, Ф. Тейлор, А. Сміт, А. Файоль, Р.А. Фатхутдінов, Р. Уотермен, Е. Чемберлен, Й. Шумпетер, О.Ю. Юданов, а також вітчизняні вчені: В.А. Білошапко, В.Л. Дікань, О.В.Довгаль, І.З. Должанський, Г.В. Загорій, Ю.Б. Іванов, І.О.Іртищева, С.М. Кваша, Л.С.Кобиляцький, Н.Н. Лепа, Л.В. Романова, Г.М.Скудар, О.Б.Чернега. Окремим питанням підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості України приділили свою увагу такі вчені як: Л.В.Дейнека, О.Д. Гудзинський, Н.Й.Басюркіна, Т.Л.Мостенська, В.М.Орел, П.В. Осіпов, О.І.Павлов, І.О.Седікова, М.П. Сичевський, Л.В. Іванченкова, Н.М. Купріна, В.А.Самофатова та інші. Роботи зазначених вчених слугують фундаментальною основою та формують науковий базис в системі управління конкурентоспроможністю підприємств. Проте, ряд проблем пов'язаних з удосконаленням механізмів підвищення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості в умовах економічної нестабільності залишаються неповною мірою вирішеними. Важливість і значимість цих питань зумовили вибір теми, постановку мети і завдань дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження було виконано згідно плану науково-дослідної роботи кафедри обліку та аудиту Одеської національної академії харчових технологій у 2008-2018 роках. Дослідження є складовою наукової теми: «Економічні проблеми обліку, аналізу та аудиту господарської діяльності на

підприємствах харчової промисловості», номер державної реєстрації 0110U002028 (автор є виконавцем даної теми, ним розроблено формування напрямів підвищення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є обґрунтування теоретичних основ та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення напрямів підвищення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості в умовах економічної нестабільності. Відповідно до мети роботи та в контексті завдань соціально-економічної політики України були поставлені такі завдання:

- запропонувати підхід, який буде оснований на концепції формування механізму зростання рівня конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості;
- розвинути визначення сутності категорії «конкурентоспроможність підприємства»;
- дослідити функції, які виконує конкуренція на підприємстві та обґрунтувати їх взаємозв'язок;
- удосконалити методичний підхід до оцінки рівня конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості;
- розкрити організаційно-економічні засади спрямовані на покращення конкурентної стратегії підприємств м'ясної промисловості;
- дослідити існуючі підходи по розрахунку конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості та скоригувати їх для застосування в м'ясній промисловості;
- розробити рекомендації з планування і управління якісними параметрами розвитку та функціональної діяльності підприємств м'ясної промисловості.

Об'єкт дослідження – процеси підвищення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів формування напрямів підвищення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості.

Методи дослідження. Теоретичною й методологічною основою дослідження послужили: економічний і системний аналізи - при розробці теоретичних і методичних питань обґрунтування параметрів якості та ефективності конкурентного позиціонування підприємств; математичного аналізу - при побудові інструментарію оцінки конкурентоспроможності та сукупності витрат системи якості; економічного прогнозування і моделювання - при обґрунтуванні параметрів економічної стійкості підприємства в пріоритетному секторі реалізації продукції. Для аналізу конкурентоспроможності підприємств застосовані методи комп'ютерної обробки й аналізу інформації за допомогою програм Microsoft Excel.

Інформаційне забезпечення дослідження складається з: Законів України, Указів Президента України, нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, матеріалів Державної служби статистики України, Міністерства

аграрної політики та продовольства України, Національної асоціації виробників м'яса і м'ясопродуктів України «Укрм'ясо», бухгалтерської та статистичної звітності підприємств м'ясної промисловості, фундаментальних праць вітчизняних і зарубіжних авторів, дисертаційних та монографічних досліджень та матеріалів, опублікованих в періодичних виданнях та на офіційних сайтах Інтернету, особистих розробок й досліджень автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розвитку і поглибленні відомих та обґрунтуванні нових теоретико-методичних положень, які в комплексі визначають концептуальні основи та організаційно-методологічну базу конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості. В дослідженні сформульовано наступні найбільш значущі результати, які виносяться на захист:

удосконалено:

- концептуальний підхід до формування механізму підвищення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості, який на відміну від інших, включає в єдину систему організаційно-економічну і фінансово-інвестиційну складову, де запропоновано регіональну модель галузевого кластеру до складу якої включено координатора, що дасть змогу удосконалити управління витратами та провести фінансово-інвестиційні заходи;

- методичний підхід до оцінки рівня конкурентоспроможності підприємств м'ясної галузі, який, на відміну від існуючих, включає велику кількість узагальнюючих показників, яка охоплює цілу систему критеріїв та підходів до їх кількісної оцінки, що ґрунтуються на параметрах конкурентоспроможності. Запропоновано використовувати комплекс узагальнюючих показників, що будуть характеризувати: ефективність виробничої діяльності підприємства (ЕВ), фінансове положення підприємства (ФП), ефективність організації збуту (ЕЗ). Це дає можливість найбільш повно оцінити рівень конкурентоспроможності, такий комплексний метод враховує найбільшу кількість факторів, що на неї впливають.

дістали подальший розвиток:

- визначення сутності категорії «конкурентоспроможність підприємства», як здатність здійснювати господарську діяльність в умовах конкуренції на ринку збуту, виробляючи екологічно-безпечну продукцію, не порушуючи рівноваги з біосферою, яка б задовольняла потреби населення, а також принесла економічну вигоду, вміння покращувати свою ділову репутацію, поєднуючи інтереси суспільства, дбаючи про їхнє здоров'я;

- визначення функцій, що виконує конкуренція на підприємстві та обґрунтування їх взаємозв'язку, де запропоновано головною функцією вважати завоювання ринку здійснюючи вплив на ефективність виробництва, покращення його технічного рівня, забезпечення якості і розширення номенклатури продукції;

- організаційно-економічні засади забезпечення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості, що включають реалізацію комплексу заходів спрямованих на покращення конкурентної стратегії підприємств м'ясної промисловості, таких як: оптимізація виробничої

структури, запровадження інновацій в техніко-технологічних рішеннях, запровадження системи з виробництва безпечної продукції, використання сучасних маркетингових стратегій тощо;

- існуючі підходи для аналізу конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості із коригуванням їх для застосування в м'ясній галузі, що дозволить виявити певні переваги і недоліки та сприятиме їх комплексному застосуванню підприємствами. Запропоновано використання узагальненого методу заснованого на доктрині ефективної конкуренції, де система розрахунку коефіцієнту конкурентоспроможності підприємства передбачатиме такі етапи розрахунків: обчислення окремих показників конкурентоспроможності підприємства; порівняння одержаних показників з базовими; обчислення коефіцієнтів конкурентоспроможності за групами показників і конкурентоспроможності;

- рекомендації з планування і управління якісними параметрами розвитку та функціональної діяльності на підприємствах м'ясної промисловості, що базується на забезпеченні і перевищенні сформованих стандартів якості. Це дозволить реалізувати взаємозв'язок в управлінні якістю між маркетинговими і консалтинговими організаціями та окремими підприємствами.

Практичне значення одержаних результатів полягає в поглибленні знань та обґрунтуванні організаційно-методичної бази покращення конкурентоспроможності на локальному та регіональному рівнях. Запропоновані в дисертаційній роботі напрями підвищення і підтримки конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості знайшли своє відображення в рекомендаціях до впровадження.

Основні науково-практичні положення теоретико-методологічних та організаційних основ щодо підвищення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості впроваджена в початковий процес у вигляді відповідного курсу лекцій з дисципліни «Особливості обліку в галузях економіки» та практичних занять з дисципліни «Внутрішньогосподарський контроль» (Акт впровадження від 02.09.2019р.). Наукові розробки та отримані результати дисертаційного дослідження «Напрями підвищення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості» знайшли своє відображення в рекомендаціях до впровадження в діяльність ПП ФІРМА «ГАРМАШ» (довідка № 128 від 20.09.2019р.), ТОВ «Тулчинм'ясо» (довідка № 145/19 від 02.07.2019р.), ПСП «Україна» (довідка № 128 від 01.07.2019р.), МП ТОВ «Комбіко» (довідка № 11 від 05.07.2019 р.).

Особистий внесок здобувача. Всі наукові результати, викладені в дисертації і винесені на захист, отримані автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертаційній роботі використані лише ті ідеї та положення, які є результатом особистої роботи здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні положення, висновки та результати дослідження обговорювалися на таких науково-практичних конференціях: Міжнародна науково-практична конференція «Научная мысль информационного века» (Польща, 07-15 березня 2011р.); «Прикладные научные

разработки», (Чехія, 27 липня – 5 серпня 2011 р.), «Перспективи розвитку, контролю та аналізу у контексті євроінтеграції» (м. Одеса, 19-20 травня 2011р.), «Актуальні проблеми економіки, менеджменту, маркетингу» (м. Львів, 10-11 лютого 2012р.), «Можливості та перспективи забезпечення стійкого економічного розвитку України: проблеми та шляхи вирішення» (м. Київ, 17-18 лютого 2012р.), «Можливості та перспективи забезпечення стійкого економічного розвитку України: проблеми та шляхи вирішення» (Польща, 10-12 березня 2014р.), «Наука, развитие науки и развитие государства» (м. Донецьк, 18 січня 2014р.), «Научная мысль информационного века» (Польща, 15-17 березня 2015р.), «Proceedings of academic science – 2016» (Великобританія, 30 серпня – 07 вересня 2016р.); щорічні конференції професорсько-викладацького складу Одеської національної академії харчових технологій (Одеса, 2008-2019 рр.).

Публікації одержаних результатів. Основні положення та результати дисертації відображені у 26 наукових статтях, загальним обсягом 6,01 д.а., надрукованих у фахових виданнях України та інших наукових журналах економічного профілю, тезах наукових конференцій, публікаціях у періодичних виданнях.

Обсяг та структура дисертації. Робота складається із вступу, трьох розділів, списку використаних джерел до кожного розділу висновків та пропозицій, викладена на 168 сторінках основного тексту, включає 31 таблицю, 19 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретико-методичні аспекти дослідження сутності конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості» визначено конкурентоспроможність підприємств як предмет економічного дослідження його сутність та особливості формування, досліджено наукові підходи щодо розвитку конкуренції та конкурентоспроможності, обґрунтовано методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємств.

Встановлено, що в сучасний період економічного розвитку України, вихід з кризи передбачає розвиток харчової промисловості, яка в змозі надати країні валютні надходження, забезпечити населення продуктами харчування. Важливе значення у зв'язку з цим має підвищення конкурентоспроможності українських товарів. Продуктивність виробництва, створення необхідного об'єму продуктів для харчування та поліпшення їх якості, досягаючи високої конкурентоспроможності товарів на світовому ринку – це саме важливе завдання розвитку підприємств і країни в цілому.

Конкуренція – є однією з найважливіших в системі ринкової економіки. Прагнення бути кращим ніж інші є стимулом, що підштовхує людину до конкуренції. Предметом змагань на ринку є ті елементи ринку, які підконтрольні тим чи іншим товаровиробникам. Конкурентна боротьба - це процес в динаміці. Він допомагає краще наситити ринок товарами. У конкуренції можна виділити як позитивні сторони, так і негативні. До

позитивних сторін можна віднести те, що вона рухає інноваційний прогрес з економічної точки зору, зменшує витрати на одиницю продукції, підшукує життєздатні фірми. Негативні сторони: може привести до кризових явищ у виробництві, розорення і безробіття, інколи переростає у недобросовісну конкуренцію.

Для підвищення своїх конкурентних переваг на ринку компанії користуються в конкурентній боротьбі покращенням якості товарів, зниженням ціни, сервісним обслуговуванням, збільшенням асортименту, покращенням умов постачання та ін. Умовно види конкуренції можна представити за допомогою таблиці 1.

Конкурентоспроможність підприємства – це його спроможність у теперішній час та в довгочасній перспективі забезпечувати більш якісне виробництво та прибутковість реалізації своїх товарів. З метою визначення кількісного показника рівня конкурентоспроможності підприємства для уникнення суб'єктивних балових оцінок можливо використання не лише традиційних методик, але й таких узагальнюючих показників їх економічної ефективності, як чистий прибуток, рентабельність, чиста поточна вартість, індекс доходності.

Таблиця 1

Види конкуренції в залежності від ознак

Ознака	Види конкуренції
1. Залежно від співвідношення між кількістю виробників і кількістю споживачів	- досконала конкуренція (поліполія)
	- монополістична конкуренція (монополія)
	- недосконала конкуренція (монопсонія) або монополія попиту
2. Залежно від способу маніпулювання цінами	- цінова конкуренція
	- нецінова конкуренція
3. З огляду на засоби, які застосовують суперники в конкурентній боротьбі	- сумлінна конкуренція
	- несумлінна конкуренція

Конкурентоспроможність підприємств м'ясної промисловості – це здатність здійснювати прибуткову господарську діяльність в умовах конкуренції на ринку збуту, виробляючи екологічно-безпечну продукцію, не порушуючи рівноваги з біосферою, яка б задовольняла потреби населення, а також принесла економічну вигоду, тобто вміння покращувати свою ділову репутацію, поєднуючи інтереси суспільства, дбаючи про їхнє здоров'я. Поняття конкуренції та конкурентоспроможності, ми пропонуємо об'єднати в таку схему (рис. 1).

Безапеляційним є той факт, що розвиток конкурентних відносин в економіці України є одним із важливих напрямів здійснення ринкових реформ. Різнобічний характер економіки нашої країни диктує правила врахування фактів, факторів та явищ, які впливають на конкурентне середовище. Найгострішою проблемою оцінки рівня конкурентоспроможності підприємств є дефіцити інформації про конкурентів, що призводить до неповноти аналізу, використання суб'єктивних балових оцінок, високих фінансових та часових витрат на проведення дослідження рівня конкурентоспроможності тощо.

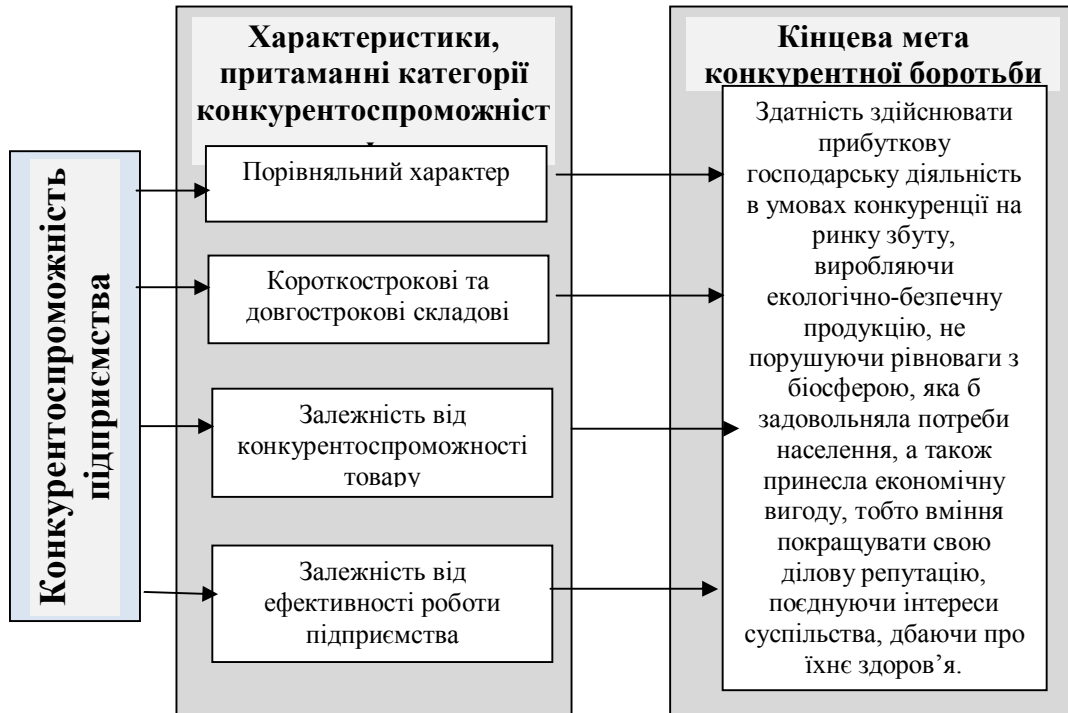

Рис. 1. Поняття конкурентоспроможності та його характеристики

Окремою проблемою є зв'язок між конкурентоспроможністю підприємства та конкурентоспроможністю товару. Встановлено, що поділ конкурентоспроможності за об'єктами «товар» і «підприємство» є достатньо умовним, бо обидва напрями конкурентоспроможності мають єдине першоджерело і тісно взаємопов'язані. Виходячи з цього, підхід до оцінки конкурентоспроможності товару і підприємства має бути комплексним, управління товаром є однією з підцілей управління підприємством і має йому підпорядковуватися.

У другому розділі «Аналіз конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості» здійснено аналіз показників, ринку та факторів що впливають на конкурентоспроможність підприємств м'ясної промисловості, проведені дослідження конкурентних відносин серед підприємств м'ясної промисловості, обґрунтовано характеристику конкурентної позиції підприємств.

На сьогодні, м'ясна промисловість залишається проблемною галуззю харчової промисловості, оскільки в Україні дуже низький рівень підтримки м'ясопереробних підприємств. Значна частина м'яса імпортується з-за кордону. Динаміка виробництва м'яса в Україні та Одеській області характеризується даними наведеними в табл. 2.

Для підвищення рівня конкурентоспроможності м'ясної промисловості необхідно стимулювати вітчизняних товаровиробників, надаючи їм значні преференції не тільки для переробки м'яса, але й вирощування худоби, покращуючи при цьому також сировинну базу, що призведе до зменшення цін на м'ясну продукцію. Існуючі тенденції розвитку ринку м'ясопродуктів в Україні свідчать про необхідність активного стимулюючого впливу з боку

держави, оскільки від рівня забезпеченості продукцією даного підкомплексу, значною мірою, залежить стан продовольчої безпеки нашої країни.

Таблиця 2

Аналіз динаміки виробництва м'яса в Україні та Одеській області
(тис. т. на рік) у 2013-2018 рр.

Регіон	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2018р. у % до 2013р.
Україна	1597,0	1723,2	1911,7	1905,9	1917,4	2544,4	159,32
Одеська область	51,2	47,3	59,1	48,3	43,9	55,8	108,98
% до державного рівня	321,	2,74	3,09	2,53	2,29	2,19	-

Основними формами державної підтримки можуть бути: стимулювання розвитку інфраструктури досліджуваного ринку продукції, фінансування державних програм селекції, використання механізму здешевлення кредитів комерційних банків агровиробникам. Проблема створення продовольчої безпеки вимагає безперервної зацікавленості з боку уряду країни. Вона має здійснюватися за такими напрямками: регулювання цін і доходів, бюджетне фінансування, пільгове кредитування, стабілізація ринку сільськогосподарської продукції тощо.

Для проведення аналізу конкурентоспроможності в роботі запропоновано використання узагальненого методу, що заснований на доктрині ефективної конкуренції. При цьому система розрахунку коефіцієнту конкурентоспроможності підприємства передбачає такі етапи розрахунків:

1. Обчислення окремих показників конкурентоспроможності підприємства;

2. Одержані показники порівнюються з базовим. Як базовий може виступати:

- середні показники па галузі;
- показники якої-небудь конкуруючої організації;
- дані підприємства, що були оцінені за минулий період часу.

3. Обчислення коефіцієнтів конкурентоспроможності за групами показників і конкурентоспроможності.

При розрахунку загального коефіцієнту ми пропонуємо змінити значущість коефіцієнта ефективності збуту, оскільки саме для м'ясної галузі важливо збувати свою продукцію вчасно у зв'язку з її терміном придатності до вживання. Виходячи з цього ми пропонуємо значення 0,23 змінити на значення 0,35, відповідно зменшивши значення коефіцієнта конкурентоспроможності з 0,33 до 0,25 та коефіцієнта ефективності виробничої діяльності та фінансового положення підприємства відповідно до 0,13 та 0,27. Отже, формула буде виглядати наступним чином:

$$\text{ККП} = 0,13\text{ЕВ} + 0,27\text{ФП} + 0,35\text{ЕЗ} + 0,25\text{КТ}, \quad (1)$$

де, ККП – коефіцієнт конкурентоспроможності підприємства;

ЕВ – значення показників ефективності виробничої діяльності підприємства;

ФП – значення показників фінансового положення підприємства;

ЕЗ – значення показників ефективності організації збуту;

КТ – значення показника конкурентоспроможності товару.

В роботі нами було проведено дослідження 10 найбільших підприємств в Україні – виробників м'ясної продукції: ТОВ «Глобинський м'ясокомбінат», ПП ФІРМА «ГАРМАШ», ПрАТ «Одеський м'ясокомбінат», ТОВ «Тульчинм'ясо», ПрАТ «Ніжинський м'ясокомбінат», ТОВ «Алан», СП ТОВ «ВЕККА», ТДВ «М'ясокомбінат «Ятрань», ТОВ «Південьукрагро-96», ПП «Сегрос». Проаналізовано рівень конкурентоспроможності цих підприємств по методу, заснованому на теорії ефективної конкуренції (узагальненому), на основі даних статистичної та фінансової звітності та визначено підприємство-лідер, яке взято за базу порівняння. Результати визначення коефіцієнта конкурентоспроможності цих підприємств представлено в таблиці 1.

За нашими підрахунками виявлено, що найменший коефіцієнт конкурентоспроможності у ПП ФІРМА «ГАРМАШ», а найкращий у ТОВ «Алан».

Таблиця 1

Визначення коефіцієнта конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості України за 2017-2018 рр.

Назва підприємства	ЕВ	ФП	ЕЗ	КТ	ККП
1. ТОВ «Глобинський м'ясокомбінат»	2,286071	0,992522	1,806283	2	1,697369
2. ПП ФІРМА «ГАРМАШ»	1,44815	0,970018	0,769208	2	1,219387
3. ПрАТ «Одеський м'ясокомбінат»	1,833345	1,619225	1,452263	2	1,683818
4. ТОВ «Тульчинм'ясо»	1,11261	1,255144	1,569648	2	1,532905
5. ПрАТ «Ніжинський м'ясокомбінат»	1,68401	1,06957	0,625408	2	1,226598
6. ТОВ «Алан»	2,428539	2,434543	2,138141	2	2,221386
7. СП ТОВ «ВЕККА»	1,700566	1,812347	0,961572	2	1,546957
8. ТДВ «М'ясокомбінат «Ятрань»	2,149471	1,336255	1,326478	2	1,604487
9. ТОВ «Південьукрагро-96»	1,338623	0,837874	1,052146	2	1,268498
10. ПП «Сегрос»	1,80007	1,053217	1,358328	2	1,493792

Дослідження показали, що застосування підприємствами сучасних підходів до організації діяльності, проведення адаптації можливостей до нових умов, застосовуючи результати досліджень та аналізу конкурентоспроможності, дотримуючись цільової орієнтації та комплексності в сукупності заходів конкурентоспроможності, безперечно забезпечать ефективність діяльності підприємства.

У третьому розділі «Розробка та обґрунтування заходів до підвищення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості» обґрунтовано особливості підвищення конкурентоспроможності підприємства, розроблено комплекс заходів спрямованих на покращення конкурентної

стратегії підприємств, обґрунтовано механізм забезпечення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості.

Встановлено, що правильна оцінка ролі підприємств-конкурентів на ринку дає змогу системно дослідити конкурентоспроможність підприємств та може надати характеристику ступеню їх конкурентоспроможності навіть якщо відсутня необхідна інформація. Ця оцінка складається, у свою чергу, з діагностування того наскільки інтенсивна конкуренція в даній галузі та можливості розрахунку конкурентоспроможності продукції підприємств-конкурентів.

В процесі дослідження обґрунтовано основні заходи з підвищення конкурентоспроможності, що забезпечать підприємствам підвищення їх стійкого становища (рис. 2)

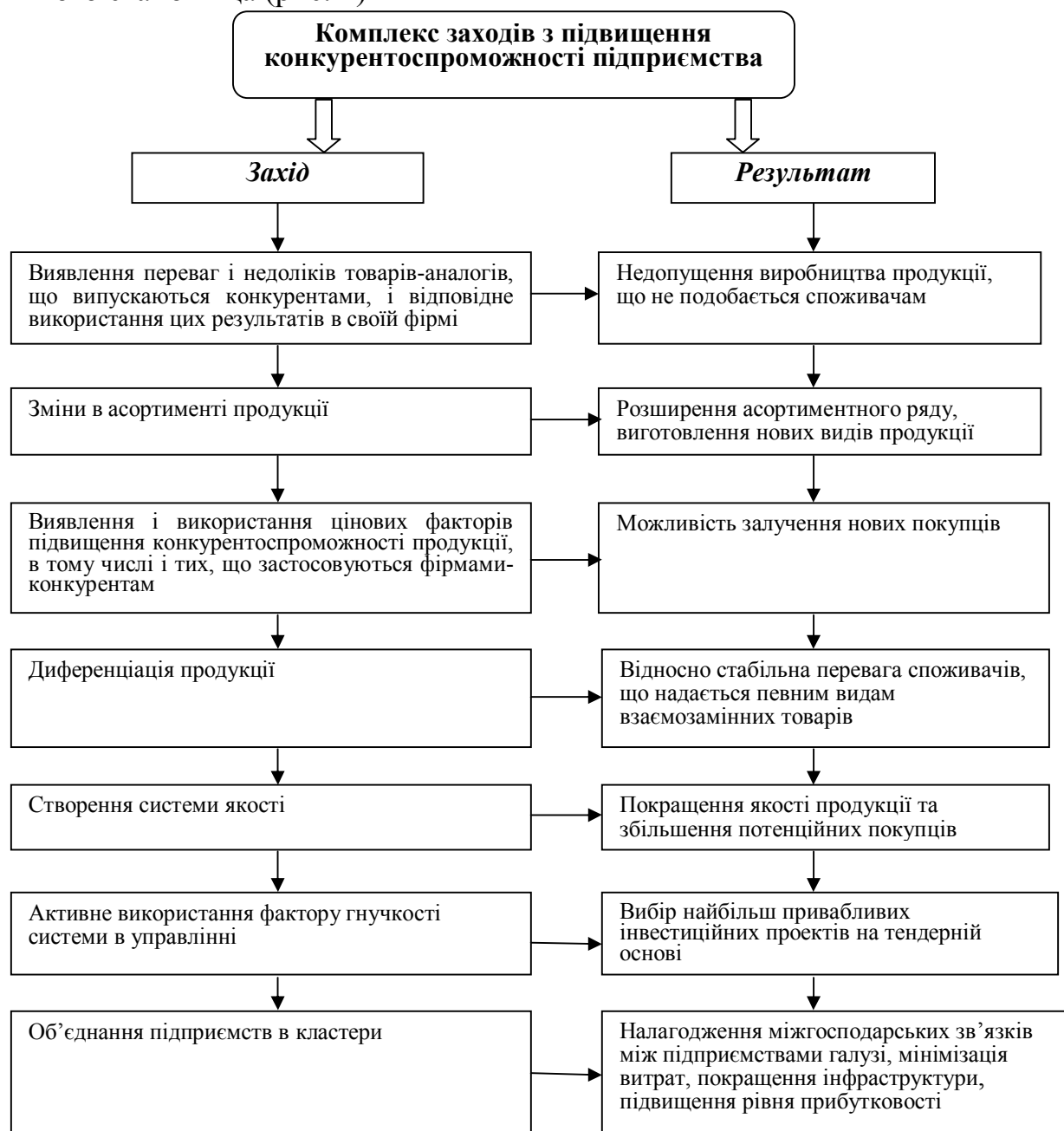

Рис. 2. Комплекс заходів по підвищенню конкурентоспроможності підприємства

Аналіз організаційних форм створення міжгалузевих об'єднань показав, що вони забезпечують тісний взаємозв'язок при виконанні своїх партнерських обов'язків. Це говорить про початок продуктивного співіснування підприємств м'ясної промисловості різних організаційних форм, які об'єднані за однаковими типами: м'ясокомбінат; холдинг; концерн; корпорація; асоціація. Вони зазвичай провадять свою діяльність на рівні окремого регіону. Сьогодні значна увага приділяється регіонально-галузевій методиці щодо управління підприємствами м'ясної промисловості, яка враховує ряд особливостей на рівні регіону: розумне використання ресурсів; задоволення потреб населення м'ясопродуктами; дотримання основних положень Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів».

Однією з форм організації ведення бізнесу і забезпечення його конкурентоспроможності є кластер. Реалізація кластерної моделі як інструменту підвищення конкурентоспроможності забезпечить: зростання показників інвестування в м'ясну галузь харчової промисловості та експортування вітчизняної продукції; взаємозалежність можливостей гнучкості і значних обсягів економії; перерозподіл потенціалу непродуктивних сфер економіки, доступність необхідних природних ресурсів та ін. В минулому значення кластерів було незначне, і тільки з появою конкуренції та із створенням сучасних промислових об'єднань значно зросла їх значимість. Укрупнення і комплексність забезпечили ведучу роль кластерам: виробництва стали самодостатніми в питаннях залучення іноземних інвестицій, забезпечення сировиною, впровадження новітніх технологічних процесів; визначати території для господарювання з мінімальними затратами, активніше залучати наукові досягнення та передові розробки, працю науковців і вчених.

Уряду України необхідно вирішити проблему бюрократичних перепон для успішної діяльності раніше створених кластерів та сприяти появі нових об'єднань у вітчизняній м'ясній галузі. Кластери є одним із шляхів вирішення соціальних питань, зокрема: зниження рівня зuboжіння населення держави, зменшення безробіття. Саме кластери забезпечують появу нових робочих місць; сприяють зростанню рівня конкурентоздатності продукції м'ясної галузі харчової промисловості зокрема і вітчизняної економіки загалом.

Варто відмітити, що субсидування, державні цільові гарантії, розвиток інфраструктури, створення дослідних лабораторій, пільгове оподаткування, зниження ставки податку на прибуток отриманий в результаті впровадження у виробництво прогресивних технологій, кредитування малого і середнього бізнесу це і є та частина практичної підтримки розвитку концепції кластеру.

Дослідження показали, що для підприємств м'ясної промисловості, виходячи з існуючого досвіду передових країн світу, раціональним є союз незалежних підприємств по типу організації. Удосконалена авторська модель кластера в м'ясній промисловості представлено на рис. 4.

Встановлено, що основними аспектами комерційної діяльності підприємства в сучасній системі конкуренції на ринку стандартних благ є забезпечення якісних переваг. Ця стратегія ґрунтується на обліку параметрів відкритості національних і регіональних ринків.

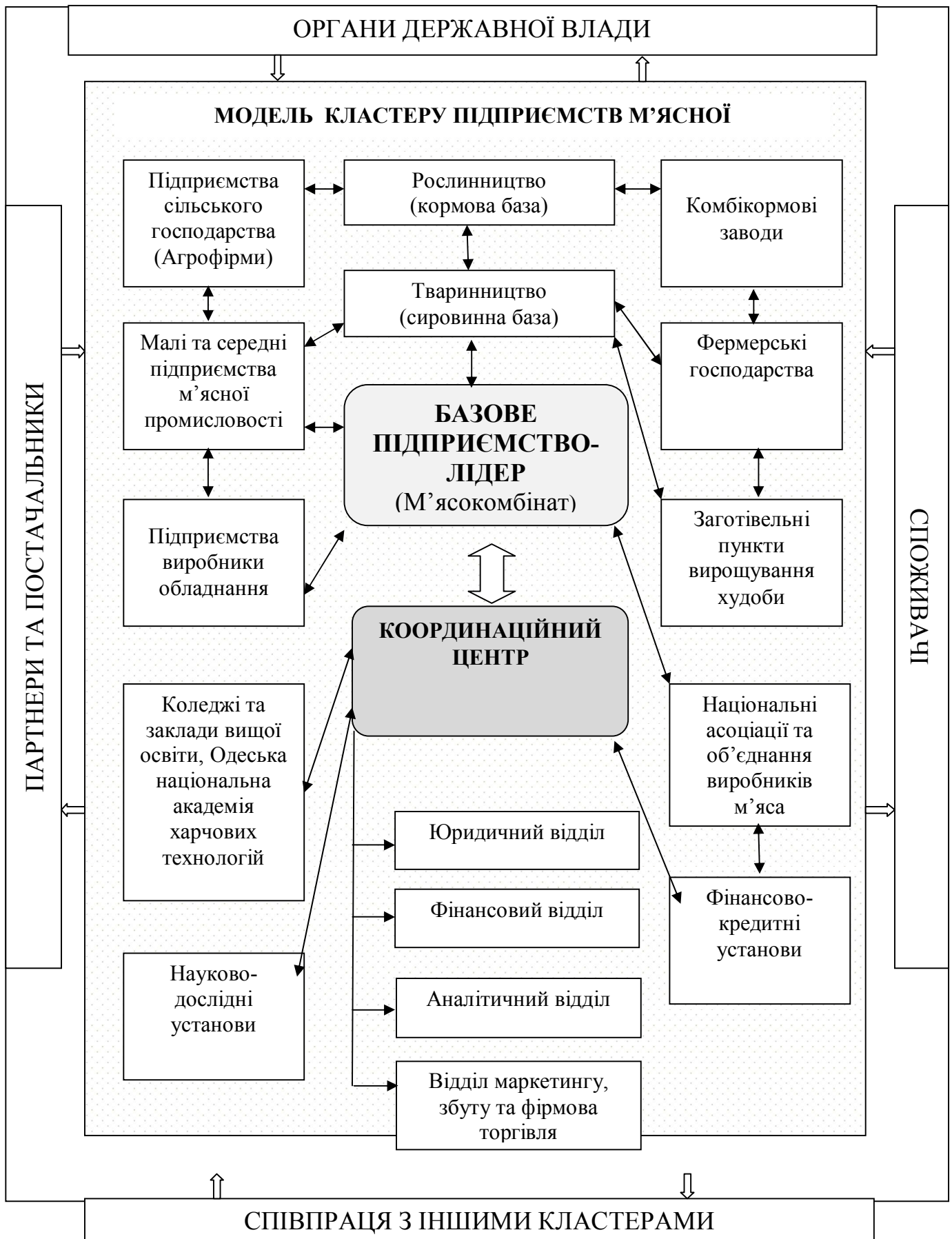

Рис. 4 Модель галузевого кластеру в м'ясній галузі на рівні регіону

Для забезпечення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості на сьогоднішній день в умовах економічної нестабільності, запобігання негативного впливу дії множини ризиків та непрогнозованих втрат нами удосконалено механізм забезпечення конкурентоздатності підприємств, рис. 5.

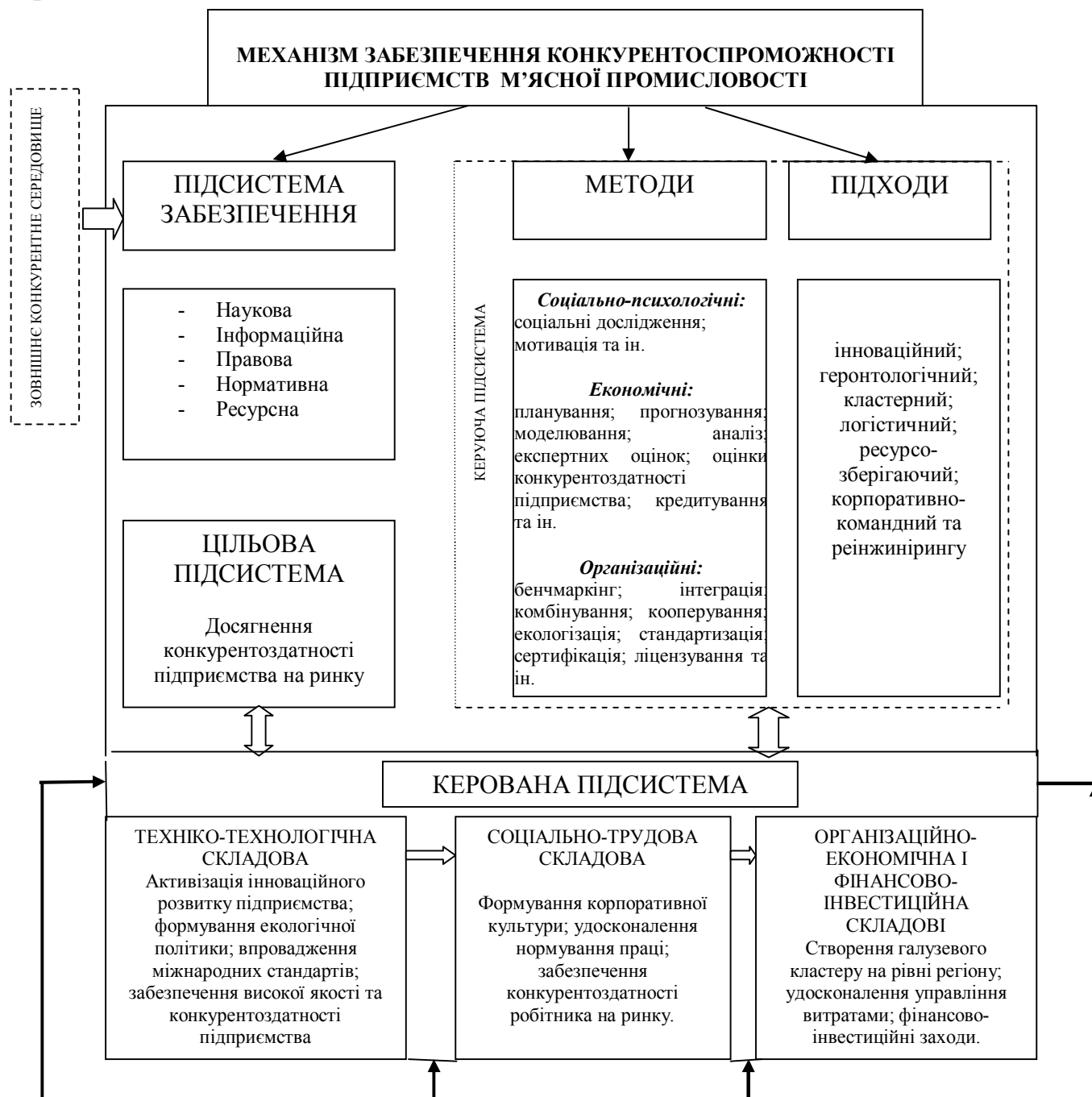

Рис. 5. Механізм забезпечення конкурентоспроможності підприємств

Планування і управління якісними параметрами розвитку та функціональної діяльності на підприємствах м'ясної промисловості базується на забезпеченні і перевищенні сформованих стандартів якості продукції і роботи. На підставі інформації про рівні якості конкуруючих підприємств необхідно забезпечити можливість організації комплексу постійно діючих заходів, що дозволить реалізувати взаємозв'язок в управлінні якістю між

маркетинговими і консалтинговими організаціями та окремими підприємствами. Обґрунтовано, що в системі управління якістю продукції та виробничої діяльності підприємства в межах обраного етапу реалізації стратегії стійкості функціональної та економічної діяльності найважливішим стає чіткість використання інформаційних потоків про стан даного сектора ринку. Складання програми техніко-економічного забезпечення конкурентоспроможної якості продукції, з одного боку, і економічності виробничого процесу, з іншого, передбачає визначену послідовність підготовки розрахунково-економічної інформації. Для покращення якості продукції, її необхідно сертифікувати, в результаті чого підприємство одержить здатність покращити ефективність функціонування, зміцнити конкурентні переваги в галузі та задовольнити потреби своїх споживачів.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукового завдання, що полягає в формуванні теоретичних і методичних положень забезпечення підвищення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості. На основі проведеного дослідження відповідно до поставленої мети сформовано висновки теоретичного, методичного та практичного характеру, а саме:

1. Встановлено, що в сучасний період економічного розвитку України, вихід з кризи передбачає розвиток харчової промисловості, яка в змозі надати країні валютні надходження, забезпечити населення продуктами харчування. Важливе значення у зв'язку з цим має підвищення конкурентоспроможності українських товарів. Продуктивність виробництва, створення необхідного об'єму продуктів для харчування та поліпшення їх якості, досягаючи високої конкурентоспроможності товарів на світовому ринку – це саме важливе завдання розвитку підприємств і країни в цілому.

2. Досліджуючи існуючі погляди щодо визначення поняття «конкурентоспроможність» та видів конкуренції доведено, що поняття конкурентоспроможності підприємства формується на певних етапах розвитку суспільства та розглядається в різних аспектах. Дослідження дозволили удосконалити тлумачення категорії конкурентоспроможності, як здатність здійснювати прибуткову господарську діяльність в умовах конкуренції на ринку збуту, виробляючи екологічно-безпечну продукцію, не порушуючи рівноваги з біосферою, яка б задовольняла потреби населення, а також принесла економічну вигоду, вміння покращувати свою ділову репутацію, поєднуючи інтереси суспільства, дбаючи про їхнє здоров'я.

3. Під час дослідження доведено, що конкуренція несе цілий ряд функцій, виконуючи які вона має безпосередній вплив на ефективність виробництва, покращуючи його технічний рівень, забезпечуючи якість і розширення номенклатури продукції. Визначено, що головною функцією можна вважати завоювання ринку здійснюючи вплив на ефективність виробництва, покращення його технічного рівня, забезпечення якості і розширення

номенклатури продукції.

4. Встановлено, що для визначення конкурентоспроможності необхідна велика кількість показників, яка охоплює цілу систему критеріїв та підходів до їх кількісної оцінки, що ґрунтуються на параметрах конкурентоспроможності. Список показників для формування рівня конкурентоспроможності залежить від об'єкта досліджень, а також від обраної методики її визначення. Підходом, що дає можливість найбільш повно оцінити рівень конкурентоспроможності, є комплексний метод, який враховує найбільшу кількість факторів, що на неї впливають. Запропоновано використовувати комплекс узагальнюючих показників, що будуть характеризувати: ефективність виробничої діяльності підприємства (ЕВ), фінансове положення підприємства (ФП), ефективність організації збуту (ЕЗ).

5. Досліджено та узагальнено існуючі підходи по розрахунку конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості, а також обґрунтовано висновок, що найгострішою проблемою оцінки рівня конкурентоспроможності підприємств є дефіцити інформації про конкурентів, що призводить до неповноти аналізу, використання суб'єктивних балових оцінок, високих фінансових та часових витрат на проведення дослідження рівня конкурентоспроможності тощо. Окремою проблемою є зв'язок між конкурентоздатністю підприємства та конкурентоздатністю товару. На думку автора, поділ конкурентоспроможності за об'єктами «товар» і «підприємство» є достатньо умовним, бо обидва напрями конкурентоспроможності мають єдине першоджерело і тісно взаємопов'язані. Виходячи з цього, підхід до оцінки конкурентоспроможності товару і підприємства має бути комплексним, управління конкурентоздатністю товару є однією з підцілей управління підприємства і має йому підпорядковуватися. З метою визначення кількісного показника рівня конкурентоспроможності підприємства для уникнення суб'єктивних балових оцінок можливо використання не лише традиційних методик, але й таких узагальнюючих показників їх економічної ефективності, як чистий прибуток, рентабельність, чиста поточна вартість, індекс доходності.

6. В роботі проаналізовано сучасний стан м'ясної промисловості та досліджено основні проблеми підвищення її конкурентоспроможності. Виявлено, що в Україні спостерігається велика нестача сировинної бази, переважає значний імпорт з-за кордону за окремими групами сировини. Проаналізовано рівень конкурентоспроможності 10 найбільших підприємств в Україні – виробників м'ясної продукції (ТОВ «Глобинський м'ясокомбінат», ПП ФІРМА «ГАРМАШ», ПрАТ «Одеський м'ясокомбінат», ТОВ «Тулчинм'ясо», ПрАТ «Ніжинський м'ясокомбінат», ТОВ «Алан», СП ТОВ «ВЕККА», ТДВ «М'ясокомбінат «Ятрань», ТОВ «Південьукрагро-96», ПП «Сегрос») по методу, заснованому на теорії ефективної конкуренції (узагальненому), на основі даних статистичної та фінансової звітності та визначено підприємство-лідер, яке взято за базу порівняння. За нашими підрахунками виявлено, що найменший коефіцієнт конкурентоспроможності у ПП ФІРМА «ГАРМАШ», а найкращий у ТОВ «Алан».

7. Для підвищення рівня конкурентоспроможності м'ясної промисловості

необхідно стимулювати вітчизняних товаровиробників, надаючи їм значні преференції не тільки для переробки м'яса, але й вирощування худоби, покращуючи при цьому також сировинну базу, що призведе до зменшення цін на м'ясну продукцію. Існуючі тенденції розвитку ринку м'ясопродуктів в Україні свідчать про необхідність активного стимулюючого впливу з боку держави, оскільки від рівня забезпеченості продукцією даного підкомплексу, значною мірою, залежить стан продовольчої безпеки нашої країни.

8. Основними формами державної підтримки можуть бути: стимулювання розвитку інфраструктури даного ринку, фінансування державних програм селекції та генетики, використання механізму здешевлення кредитів комерційних банків агровиробникам. Проблема створення продовольчої безпеки вимагає безперервної зацікавленості з боку уряду країни. Вона має здійснюватися за такими напрямками: регулювання цін і доходів, бюджетне фінансування, пільгове кредитування, стабілізація ринку сільськогосподарської продукції тощо.

9. В роботі автором запропоновано концептуальний підхід до формування механізму підвищення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості, який на відміну від існуючих, включає в систему організаційно-економічну і фінансово-інвестиційну складову, зокрема, запропоновано на рівні регіону створити між виробниками м'ясних виробів кластер, що включатиме таку складову як координатор, який буде займатися представленням інтересів кластеру перед державою, банками та іншими органами, координувати діяльність кластеру. Це дасть змогу удосконалити управління витратами та провести фінансово-інвестиційні заходи, що будуть сприяти залученню інвесторів і підвищенню обсягу реалізації. Такий підхід створить передумови для реалізації стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємствами м'ясної промисловості, покращуватиме основні економічні показники діяльності підприємств у складі структури, що сприятиме розширенню асортименту продукції за рахунок поглибленої диференціації, дасть можливість підприємствам утримувати позиції у період кризи, позитивно вплине на соціально-економічний розвиток країни.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії:

1. Стасюкова К.В. Напрями використання альтернативних джерел енергозабезпечення на підприємствах харчової промисловості. *Управління фінансово-економічною безпекою підприємств харчової промисловості України: аналіз і синтез методів*. Монографія за заг.ред. д.е.н., проф. Немченко В.В. Одеса. Фенікс. 2013. С. 306-317 (0,46 д.а.)

2. Стасюкова К.В. Аналіз та оцінка конкурентоздатності підприємств харчової промисловості України. *Обліково-аналітичне забезпечення в умовах управління фінансово-економічною безпекою підприємства*. Монографія за

заг.ред. д.е.н. В.В. Немченко. ОНАХТ. Одеса. Фенікс, 2015. С. 126-137 (0,5 д.а.)

3. Стасюкова К.В., Іванченкова Л.В. Організація обліку доходів і витрат в бюджетних установах. *Розвиток фінансової системи сучасного підприємства: обліково-аналітичний аспект*. Монографія за заг.ред. д.е.н. В.В. Немченко: ОНАХТ. Одеса. Фенікс, 2017. С. 72-91.). (загальний обсяг – 0,79 д.а. Особистий внесок автора – 0,35 д.а.: відображено як організований облік витрат що впливають на конкурентоспроможність в бюджетних установах).

Статті у наукових фахових виданнях України, у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз:

4. Шишкіна К.В., Немченко В.В. Проблема виробництва екологічно-безпечної продукції та її конкурентоздатність у АПК. *Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. праць*. Випуск 246: В 5т. Т.ІІІ. Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. С.620-623 (загальний обсяг – 0,17 д.а. Особистий внесок автора – 0,8 д.а.: розкрито основні проблеми виробництва екологічно-безпечної продукції).

5. Шишкіна К.В., Немченко В.В. Шляхи підвищення конкурентоздатності підприємств харчової промисловості. *Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. праць*. Випуск 259: В 7т. Т. ІІ. Дніпропетровськ: ДНУ, 2010. С. 496-499. (загальний обсяг – 0,17 д.а. Особистий внесок автора – 0,8 д.а.: запропоновано основні шляхи по підвищенню конкурентоспроможності).

6. Шишкіна К.В., Іванченкова Л.В. Методологічні основи обліку виробничих запасів. *Харчова наука та технологія. Щоквартальний науковий журнал*. 2008. № 2 (5). С. 58-61. (журнал представлено у міжнародних наукометричній базі даних *Index Copernicus*). (загальний обсяг – 0,125 д.а. Особистий внесок автора – 0,8 д.а.: досліджено особливості методологічної основи обліку виробничих запасів).

7. Шишкіна К.В. Конкурентоздатність підприємств харчової промисловості. *Економіка харчової промисловості. Щоквартальний науковий журнал*. м. Одеса 2010. № 4(8). С.60-64. (журнал представлено у міжнародних наукометричних базах даних: *Index Copernicus, ScholarGoogle, Research Bible*). (0,21 д.а.)

8. Стасюкова К.В. Вплив кластерів на конкурентоспроможність підприємств. *Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. Спец. вип. Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи: у 2-х ч. Ч.2*. Київ КНЕУ. 2011. С. 158–162. (0,21 д.а.)

9. Стасюкова К.В. Аналіз та оцінка конкурентоздатності підприємств харчової промисловості України. *Перший незалежний науковий вісник. Щомісячний науковий журнал*. м. Київ, 2016р. С. 75-79. (0,21 д.а.)

10. Стасюкова К.В. Competitiveness of Ukrainian food Enterprises. Features of Assessment. *Економіка харчової промисловості. Щоквартальний науковий журнал*. м. Одеса, 2017р. С. 61-68. (журнал представлено у міжнародних наукометричних базах даних: *Index Copernicus, ScholarGoogle, Research Bible*). (0,33 д.а.)

11. Стасюкова К.В., Іванченкова Л.В. Конкурентоспроможність як сучасна економічна категорія. *Молодий вчений. Щомісячний науковий журнал*. м. Херсон – 2019. № 7 (71). – С. 129-133 (журнал представлено у міжнародних наукометричних базах даних: *Index Copernicus, ScholarGoogle, Research Bible*). (загальний обсяг – 0,21 д.а. Особистий внесок автора – 0,15 д.а.: досліджено категорію конкурентоспроможності в сучасному розумінні).

12. Стасюкова К.В., Іванченкова Л.В. Критерії якості та конкурентної стійкості у стратегічному плануванні розвитку підприємницьких структур. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Том 3. № 4. С.77-83. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*). (загальний обсяг – 0,38 д.а. Особистий внесок автора – 0,18 д.а.: розкрито організаційно-економічні засади спрямовані на покращення конкурентної стратегії підприємств м'ясної промисловості).

13. Стасюкова К.В., Іванченкова Л.В. Якість продукції в системі факторів забезпечення конкурентоспроможності сучасного виробництва. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2019. № 2. С. 65-72. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних: *Index Copernicus*). (загальний обсяг – 0,30 д.а. Особистий внесок автора – 0,12 д.а.: обґрунтовано комплекс заходів, що здійснюють вплив на якість продукції).

14. Stasiukova K., Sadchenko O., Karpitskaya M., Popova M., Tytykalo V., Makoveieva O. Linear Programming as a Data Mining Tool in Assessing Competitiveness in the Face of Uncertainty. *International Journal of Engineering and Advanced Technology*, Volume-8 Issue-5, June 2019.

Опубліковані матеріали апробаційного характеру:

15. Стасюкова К.В. Конкурентоздатність екологічно-безпечної продукції в АПК: VII Міжнародна наук.-практ. конф. "Научная мысль информационного века", 07-15 березня 2011р.: тези допов. Пшемишль (Польща), 2011. С. 23-25. (0,13 д. а.).

16. Стасюкова К.В. Методи підвищення конкурентоздатності підприємства та ключові фактор його успіху: VII Міжнародна наук.-практ. конф. "Прикладные научные разработки", 27липня -05 серпня 2011р.: тези допов. Прага (Чехія), 2011. С. 14-16. (0,13 д.а.).

17. Стасюкова К.В. Перспективи розвитку м'ясної галузі харчової промисловості України: Актуальні проблеми економіки, менеджменту, маркетингу. VII Міжнародна науково-практична конференція (м. Львів, 10-11 лютого 2012 року). – Львів у 2-х частинах: Львівська економічна фундація, 2012. Ч.ІІ. С. 81 – 83 (0,17 д. а.).

18. Стасюкова К.В. Фактори впливу на конкурентоспроможність підприємств харчової промисловості: Можливості та перспективи забезпечення стійкого економічного розвитку України: проблеми та шляхи вирішення. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 17-18 лютого 2012р.). Київ, у 2-х частинах, «Київський економічний науковий центр», 2012. Ч.І. С. 91 – 92. (0,08 д.а.).

19. Стасюкова К.В. *Конкурентні переваги підприємств м'ясної галузі харчової промисловості України*: 74 Наукова конференція науково-викладацького та наукового складу ОНАХТ (22.04–25.04. 2014 р.) Стендовий доклад. Одеса: ОНАХТ, 2014. (0,08 д.а.).

20. Стасюкова К.В. *Аналіз показників, ринку та факторів, що впливають на конкурентноспроможність підприємств м'ясної галузі України*: Збірник тез наукових доповідей Міжнар. наук.конф.Х міжнар. науково-практ. конф “Научная мысль информационного века”, Пшемишль, 10-13 березня 2014 р., С.26-28. (0,13 д.а.).

21. Стасюкова К.В. *Основні переваги конкурентноспроможних підприємств*: Збірник тез наукових доповідей Міжнар. наук.конф. „ Наука, развитие науки и развитие государства”: 18 січня 2014р. м.Донецк: „Знание”, 2014. 150с. С. 10-13. (0,17 д.а.).

22. Стасюкова К.В. *Аналіз основних показників конкурентоздатності підприємств м'ясної галузі харчової промисловості України*: 75 Наукова конференція науково-викладацького та наукового складу ОНАХТ (20.04–24.04. 2015 р.) Одеса: ОНАХТ, 2015. (0,08 д.а.).

23. Стасюкова К.В. *Показники ринку, що впливають на конкурентноспроможність підприємств м'ясної галузі України*: Польща, Пшемишль, XI міжнар. науково-практ. конф “Научная мысль информационного века”, Збірник тез наукових доповідей. Пшемишль, 15-17 березня 2015 р., С.24-26. (0,13 д. а.).

24. Стасюкова К.В. *Система забезпечення конкурентоздатності підприємств м'ясної галузі харчової промисловості України*. Збірник публікацій наукового журналу «Архіваріус» по матеріалам I Міжнародної науково-практичної конференції «Суспільні науки в сучасному світі» м. Київ. К: мультидисциплінарний науковий журнал «Архіваріус», 2015. С. 37-42 (0,25 д.а.).

25. Стасюкова К.В. *Проблема оцінки конкурентоздатності підприємства*: Materials of the XII International scientific and practical conference, “Proceedings of academic science - 2016”, England. August 30 – September 7, 2016. P. 79-81 (0,13 д.а.).

26. Стасюкова К.В., Головаченко Л.М. *Особливості внутрішнього контролю на малому підприємстві*. Збірник тез доповідей 78 наукової конференції викладачів ОНАХТ, 23-27 квітня 2018р., С. 331-332 . (загальний обсяг – 0,08 д.а., особистий внесок автора – 0,04 д.а.: розкрито головні особливості внутрішнього контролю на підприємствах).

27. Стасюкова К.В. Іванченкова Л.В. *Багатогранність визначення поняття «Конкуренція» та «Конкурентоздатність»*: Збірник тез доповідей 79 наукової конференції викладачів ОНАХТ, 16.04–19.04. 2019 р. С. 387-388 (загальний обсяг – 0,08 д.а., особистий внесок автора – 0,04 друк. арк.: показано існуючі погляди на поняття «Конкуренція» та запропоновано вдосконалене визначення).

АНОТАЦІЯ

Стасюкова К.В. Напрями підвищення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Одеська національна академія харчових технологій, Одеса, 2019.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню рівня конкурентоспроможності на підприємствах м'ясної промисловості.

У дисертації було запропоновано концептуальний підхід до формування механізму підвищення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості, який на відміну від існуючих, включає в систему організаційно-економічну і фінансово-інвестиційну складову, зокрема, запропоновано на рівні регіону створити між виробниками м'ясних виробів кластер, що включатиме таку складову як координатор, що дасть змогу удосконалити управління витратами та провести фінансово-інвестиційні заходи.

Удосконалено визначення поняття «конкурентоспроможність»; функції, які виконує конкуренція на підприємстві та їх взаємозв'язок; методичний підхід до оцінки показників, які впливають на рівень конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості.

Розвинено пропозиції, що включають реалізацію комплексу заходів, спрямованих на покращення конкурентної стратегії підприємств м'ясної промисловості; існуючі підходи по розрахунку конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості та скориговано їх для застосування в м'ясній промисловості; напрями підвищення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості.

Ключові слова: конкуренція, конкурентоспроможність, підприємство, м'ясна промисловість, функції конкуренції, конкурентна боротьба, фактори впливу, кластер, біогазові установки.

АНОТАЦИЯ

Стасюкова К.В. Направления повышения конкурентоспособности предприятий мясной промышленности. - Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 - экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). Одесская национальная академия пищевых технологий, Одесса, 2019.

Диссертация посвящена комплексному исследованию уровня конкурентоспособности на предприятиях мясной промышленности.

В диссертации было предложено концептуальный подход к формированию механизма повышения конкурентоспособности предприятий мясной промышленности, который в отличие от существующих, включает в

систему организационно-экономическую и финансово-инвестиционную составляющую, в частности, предложено на уровне региона создать между производителями мясных изделий кластер, включающий такую составляющую как координатор, что позволит усовершенствовать управление затратами и провести финансово-инвестиционные мероприятия.

Усовершенствована определение понятия «конкурентоспособность»; функции, которые выполняет конкуренция на предприятии и их взаимосвязь; методический подход к оценке показателей, влияющих на уровень конкурентоспособности предприятий мясной промышленности.

Развито предложения, включающие реализацию комплекса мероприятий, направленных на улучшение конкурентной стратегии предприятий мясной промышленности; существующие подходы по расчету конкурентоспособности предприятий пищевой промышленности и скорректировано их для применения в мясной промышленности; направления повышения конкурентоспособности предприятий мясной промышленности.

В ходе исследования доказано, что конкуренция несет целый ряд функций, выполняя которые она имеет непосредственное влияние на эффективность производства, улучшая его технический уровень, обеспечивая качество и расширение номенклатуры продукции. Можно отметить, что главной функцией конкуренции - является завоевание рынка, в борьбе за потребителя победа своих конкурентов, обеспечение получения устойчивого дохода.

В работе проанализировано современное состояние мясной промышленности и исследованы основные проблемы повышения ее конкурентоспособности. Выявлено, что в Украине большая нехватка сырьевой базы для выращивания мясных пород скота, преобладает значительный импорт из-за рубежа. Государству нужно стимулировать своих товаропроизводителей, создавать соответствующую законодательную базу, что позволит увеличивать производство мясных изделий, экспортировать их и повышать при этом конкурентоспособность пищевой промышленности.

Исследованы и обобщены существующие подходы по расчету конкурентоспособности предприятий мясной промышленности, а также обоснован вывод, что самой острой проблемой оценки уровня конкурентоспособности предприятий является дефицит информации о конкурентах, что приводит к неполноте анализа, использования субъективных баллов оценок, высоких финансовых и временных затрат на проведение исследования уровня конкурентоспособности и тому подобное.

Интегрированный научный результат диссертационного исследования нашел свою конструктивную реализацию в контексте концептуально-методологических положений относительно подходов к оценке конкуренции путем внедрения методов повышения конкурентоспособности на предприятиях мясной промышленности. Сформулированы, обоснованы и представлены в работе организационные решения и предложения конкретизируют и детализируют теоретические и концептуально-методологические результаты проведенного исследования, формируют научно-прикладную базу их

практической реализации.

Ключевые слова: конкуренция, конкурентоспособность, предприятие, мясная промышленность, функции конкуренции, конкурентная борьба, факторы влияния, кластер, биогазовые установки.

SUMMARY

Stasyukova K.V. Areas of increasing the competitiveness of the meat industry. - Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Economics, specialty 08.00.04 - Economics and Management of Enterprises (by economic activities). Odessa National Academy of Food Technology, Odessa, 2019.

The dissertation is devoted to the complex research of the level of competitiveness at the enterprises of the meat industry.

The dissertation proposed a conceptual approach to the formation of a mechanism for enhancing the competitiveness of meat industry enterprises, which, unlike the existing ones, included in the system organizational, economic and financial-investment component, in particular, it was proposed to create a cluster at the level of the region, which will include such a component as a coordinator, which will allow for improved cost management and financial and investment activities.

The definition of the concept of "competitiveness" has been improved; functions that compete with the enterprise and their relationship; methodical approach to the evaluation of indicators that affect the level of competitiveness of the meat industry.

Proposals have been developed including the implementation of a set of measures aimed at improving the competitive strategy of the meat industry enterprises; existing approaches to calculating and adjusting the competitiveness of food businesses for use in the meat industry; directions of increasing the competitiveness of the meat industry enterprises.

Keywords: competition, competitiveness, enterprise, meat industry, competition functions, competition, factors of influence, cluster, biogas plants.

Підписано до друку 05.09.2019 р. Формат 60х84/16. Папір офсетний.
Гарнітура «Times New Roman». Друк офсетний.
Ум.-друк. арк. 1,13. Зам. № 410. Наклад 100 прим.

Надруковано з готових оригінал-макетів
ФОП Попова Н.М., м. Одеса, вул. Палубна, 9/4. Тел. 777-80-61